

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/konkursy-i-nagrody/nagroda-kustosz-pamieci/2006/24244,Zofia-i-Zbigniew-19402014-Romaszewscy.html>
24.04.2024, 06:38

Zofia i Zbigniew (1940-2014) Romaszewscy

Dokumenty bezprawa i Radio

„Solidarność”

Zofia i Zbigniew Romaszewscy

Zofia i Zbigniew Romaszewscy należą do najbardziej zasłużonych postaci opozycji demokratycznej czasów PRL. W działalność opozycyjną zaangażowali się w 1967 r., zbierając podpisy w obronie Adama Michnika, zawieszono go w prawach studenta Uniwersytetu Warszawskiego. Po wydarzeniach marcowych 1968 r. w ich mieszkaniu odbywały się dyskusje polityczne z udziałem kilkunastu osób z warszawskich środowisk inteligenckich. Po protestach robotniczych w czerwcu 1976 r. pomagali represjonowanym w Radomiu. Odwiedzili Radom kilkadziesiąt razy, uczestnicząc w procesach politycznych oraz niosąc pomoc ofiarom represji i członkom ich rodzin.

W październiku 1977 r. Zbigniew Romaszewski został członkiem Komitetu Samoobrony Społecznej KOR, a równocześnie przystąpił - wraz z Zofią - do tworzenia jego Biura Interwencyjnego. Na przestrzeni czterech następnych lat kierowane przez Romaszewskich Biuro Interwencyjne KSS KOR udokumentowało kilkaset przypadków bezprawnych działań funkcjonariuszy aparatu władzy PRL, w tym także pobic i zabójstw. Większość z nich była na bieżąco ujawniana przez Romaszewskich na łamach „Biuletynu Informacyjnego KSS KOR, w prowadzonej przez nich rubryce „Praworządność”. Pierwszy etap działalności Biura został podsumowany w zbiorze

Dokumenty bezprawa, opublikowanym poza cenzurą przez Oficynę NOWA w 1978 r. Za działalność na rzecz praw człowieka Romaszewscy byli w latach 70. wielokrotnie zatrzymywani przez SB.

W 1980 r. zaangażowali się w działalność powstających struktur NSZZ Solidarność, w październiku 1981 r. Zbigniew Romaszewski wszedł w skład Komisji Krajowej NSZZ Solidarność. W chwili wprowadzenia stanu wojennego zarówno Zofia, jak i Zbigniew zdołali uniknąć internowania, co pozwoliło im na zaangażowanie się w działalność konspiracyjną. W 1982 r. zaczęli organizować w Warszawie podziemne Radio „Solidarność”, które pierwszą audycję wyemitowało w kwietniu 1982 r. Zofia wystąpiła w niej jako spikerka. Romaszewscy współpracowali z Międzyzakładowym Robotniczym Komitetem „Solidarności” – przygotowując m.in. akcję uwolnienia Jana Narożniaka, przebywającego w szpitalu pod nadzorem SB.

5 lipca 1982 r. funkcjonariusze SB wkroczyli do mieszkania, w którym ukrywali się Romaszewscy. Zofia została aresztowana, natomiast Zbigniew zdołał uciec, ale 29 sierpnia – w przededniu wielkich demonstracji opozycji w Warszawie i innych miastach Polski – został w końcu ujęty. Sądzony wraz z żoną i siedmioma innymi osobami w procesie organizatorów Radia „Solidarność”, otrzymał w lutym 1983 r. najwyższy wyrok – 4,5 roku więzienia. Zofia została skazana w tym samym procesie na 3 lata więzienia. W więzieniu prowadziła głódówkę, protestując przeciwko złemu traktowaniu. Zwolniono ją na mocy amnestii w lipcu 1983 r., natomiast Zbigniew skorzystał dopiero z kolejnej amnestii, ogłoszonej w lipcu 1984 r.

Po wyjściu na wolność zaangażowali się ponownie w działalność opozycyjną, koncentrując się na problematyce obrony praw człowieka. W grudniu 1986 r. na prośbę Lecha Wałęsy rozpoczęli tworzenie Komisji Interwencji i Praworządności NSZZ Solidarność. W 1988 r. Komisja ta niosła pomoc osobom represjonowanym za udział w wiosennej i letniej fali strajków. We wrześniu 1988 r. Zbigniew wszedł w skład Krajowej Komisji Wykonawczej NSZZ Solidarność, a trzy miesiące później został członkiem Komitetu Obywatelskiego przy Przewodniczącym NSZZ Solidarność. Zbigniew Romaszewski uczestniczył w obradach okrągłego stołu, a 4 czerwca 1989 r. został wybrany na senatora z listy KO Solidarność. Od tego czasu nieprzerwanie zasiadał w Senacie RP.

Zbigniew Romaszewski zmarł 13 lutego 2014 r.